

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Dziecka
Marek Michalak

Warszawa, 15 marca 2018 roku

ZSS.422.8.2017.KS

Pan
Andrzej Duda
Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej

pragnę zwrócić uwagę Pana Prezydenta na bardzo ważne, w mojej ocenie zagadnienie, związane z występowaniem szeregu problemów dotyczących pobytu rodziców (osób bliskich) przy dziecku w trakcie jego hospitalizacji, w tym pobierania opłat przez szpitale.

Pacjentom, w tym pacjentom małoletnim podczas pobytu w szpitalu gwarantuje się na podstawie art. 33 ust. 1 i art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz. U. z 2017 r. poz. 1318, z późn. zm.) prawo do kontaktu osobistego, telefonicznego lub korespondencyjnego z innymi osobami. Pacjent ma także prawo do dodatkowej opieki pielęgnacyjnej.

W związku z powyższym szpital ma obowiązek respektować prawa pacjenta i umożliwiać jego kontakt z bliskimi. Korzystanie z tego prawa jest szczególnie ważne w przypadku pacjentów małoletnich, kiedy sprawowanie opieki, uzasadnione jest chorobą oraz wiekiem dziecka.

Z niepokojem obserwuję występujące trudności w pełnym realizowaniu tego ważnego, z punktu widzenia dobra dziecka, uprawnienia.

Podmiot leczniczy udzielający stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych ma obowiązek zapewnić w pierwszej kolejności właściwe warunki pobytu i leczenia pacjenta. Jednocześnie prawo nakłada obowiązek zapewniania warunków pobytu także dla rodziców lub opiekunów dziecka. Zgodnie z art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 160, z późn. zm.) pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą odpowiadają wymaganiom odpowiednim do rodzaju wykonywanej działalności leczniczej oraz zakresu udzielanych świadczeń zdrowotnych. Zgodnie z ust. 8 części V załącznika nr 1 do rozporządzenia Ministra Zdrowia

z dnia 26 czerwca 2012 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz. U. poz. 739) w oddziale dziecięcym zapewnia się dodatkowe łóżka w pokojach dzieci lub w odrębnym pomieszczeniu przeznaczone dla rodziców lub opiekunów dziecka.

Pacjent podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju *stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne* w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej ma prawo do kontaktu m.in. osobistego z innymi osobami. Ma też prawo do dodatkowej opieki pielęgnacyjnej. Ograniczenia w realizacji tych praw wynikają z art. 5 ustawy o prawach pacjenta. Dodatkowa opieka pielęgnacyjna sprawowana przez rodzica nie może być utożsamiana z wyręczaniem personelu szpitala w pielęgnowaniu czy udzielaniu świadczeń zdrowotnych małoletniemu pacjentowi. Stanowi to jednak ważny element dochodzenia dziecka do zdrowia.

Obecność rodzica przy dziecku w trakcie jego hospitalizacji jest nieoceniona, co potwierdzają zarówno lekarze, jak i pedagodzy i psychologowie. Wpływa na niwelowanie strachu i obaw dziecka związanych z pobytem w szpitalu. Jest również niezwykle ważna w przypadku dzieci przewlekle i terminalnie chorych. Z uwagi na dobro dziecka, możliwość zagwarantowania mu możliwie najczęstszych i nieorganicznych kontaktów z osobami bliskimi jest zasadna i pożądana.

Wskazać należy, że uprawnienie podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju *stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne* do pobierania opłaty rekompensującej koszty związane z realizacją prawa pacjenta do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego nie jest nowym uregulowaniem. Rozwiązanie to funkcjonuje od wielu lat. Obecnie, na podstawie art. 35 ustawy o prawach pacjenta, pacjent ponosi koszty realizacji praw, o których mowa w art. 33 ust. 1 i art. 34 ust. 1, jeżeli realizacja tych praw skutkuje kosztami poniesionymi przez podmiot leczniczy wykonujący działalność leczniczą w rodzaju *stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne* w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej. Wysokość takiej opłaty ustala kierownik podmiotu, uwzględniając rzeczywiste koszty realizacji ww. praw. Informacja o wysokości opłaty oraz sposobie jej ustalenia jest jawna i udostępniana w lokalu zakładu leczniczego podmiotu. Dodatkowa opieka pielęgnacyjna sprawowana przez osobę bliską nad pacjentem nie jest bowiem świadczeniem opieki zdrowotnej i jako taka¹ nie może być finansowana ze środków publicznych.

¹ poza jednym wyjątkiem – tj. świadczeniami towarzyszącymi hospitalizacji dziecka w krótkim czasie po porodzie, tzw. przedłużona hospitalizacja matki karmiącej piersią z powodu stanu zdrowia dziecka.

Jeśli więc przebywanie osób bliskich przy małoletnim pacjencie generuje dla szpitala dodatkowe koszty to ponosi je przedstawiciel ustawowy dziecka. Szpital zgodnie z prawem może pobierać te opłaty, ale nie musi. Przepisy nie przewidują możliwości pobierania opłaty za samą obecność rodziców przy chorym dziecku, ponieważ nie w każdym przypadku taka obecność powoduje koszty dla podmiotu leczniczego. Przepisy stanowią natomiast, że koszty realizacji uprawnienia pacjenta do dodatkowej opieki nie mogą obciążać tego podmiotu. Kierownik podmiotu leczniczego może ustalić opłatę za przebywanie rodziców przy dziecku tylko wtedy, kiedy wynikają z tego dla tego podmiotu dodatkowe koszty, przy czym uwzględniać może wyłącznie rzeczywiste koszty jakie zostały poniesione.

W tym miejscu przywołać należy także dokument, który choć nie stanowi źródła obowiązujących przepisów prawa, to jest istotny dla tego zagadnienia. Europejska Karta Praw Dziecka w Szpitalu stanowi, że *Dzieci powinny mieć prawo do tego, aby cały czas przebywali razem z nimi w szpitalu rodzice lub opiekunowie. Nie powinno być żadnych ograniczeń dla osób odwiedzających - bez względu na wiek dziecka. Rodzicom należy stwarzać warunki pobytu w szpitalu razem z dzieckiem, należy ich zachęcać i pomagać im w pozostawaniu przy dziecku. Pobyt rodziców nie powinien narażać ich na dodatkowe koszty lub utratę zarobków.*

Zdając sobie sprawę z problemów organizacyjnych i finansowych podmiotów leczniczych uważam, że kwestia pobierania opłat od rodziców za pobyt na oddziale przy łóżku dziecka powinna być potraktowana przez ustawodawcę priorytetowo. W mojej ocenie należy podjąć prace legislacyjne gwarantujące osobom bliskim dziecka bezpłatny pobyt przy jego łóżku, w trakcie hospitalizacji. Rodzice nie powinni ponosić z tego tytułu opłat, zwłaszcza, że dla wielu jest to trudna do pokonania bariera finansowa. Obciążanie tymi kosztami rodziców nie jest także korzystne dla kształtowania odpowiednich relacji personelu medycznego z opiekunami dzieci i nie jest akceptowane społecznie.

Dotychczasowe próby zainteresowania resortu zdrowia rozwiązaniem tego problemu nie przyniosły oczekiwanych rezultatów. W załączeniu przekazuję Panu Prezydentowi ostatnie wystąpienia kierowane przez Rzecznika Praw Dziecka w przedmiotowej sprawie.

Wobec powyższego, działając na podstawie art. 10a i art. 11 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. z 2017 r. poz. 922), mając na względzie dobro małoletnich pacjentów i konieczność przestrzegania ich praw, zwracam się do Pana Prezydenta o rozważenie podjęcia inicjatywy ustawodawczej w przedmiocie zwolnienia rodziców dzieci (osób bliskich) z obciążania ich kosztami ponoszonymi przez szpital, związanymi z pobytem przy dziecku w trakcie choroby.

Ze swojej strony deklaruje gotowość Rzecznika Praw Dziecka, moich współpracowników i ekspertów do współpracy w realizacji tego ważnego dla polskich rodzin zagadnienia.

z wyrazami szacunku
Marek Jurek

Załącz.

- 1) Wystąpienie do Ministra Zdrowia z 6 lutego 2017 r.
- 2) Wystąpienie do Ministra Zdrowia z 6 grudnia 2017 r.
- 3) Wystąpienie do Rzecznika Praw Pacjenta z 5 marca 2018 r.